

Vergrijzing in technieksector

Binnen 10 jaar gaan babyboomers met pensioen. Voor bedrijfssectoren waar de vergrijzing nu al toeslaat, zoals railtechniek en petrochemie, dreigt een chronisch personeelstekort. Samen met roc's zoeken bedrijven naar manieren om nieuwe mensen te trekken.

Ineke Westbroek

Railvoertuig Servicemonteur

In de tramremise Beverwaard van de RET zet Jeroen Mol (26) met een collega vier nieuwe klemmen aan de wielen van een Citadis-tram. Hij volgt het tweede jaar van de mbo-opleiding Railvoertuig Servicemonteur, die stadsvervoerder RET samen met het Rotterdamse roc's Zadkine en Albeda verleden jaar is gestart om de uitstroom van gepensioneerden de komende jaren op te vangen. 'Een interessant vak,' vindt Jeroen, 'defecten oplossen, lekker bezig zijn met mijn handen. 'Voorheen was Jeroen, gediplomeerd in de richting Autotechniek, monteur bij de afdeling autoschade van de RET. 'Mijn tante wees mij op de vacature,' vertelt hij. 'Werken in de garage was leuk, maar

ik was blij met de kans om tot railvoertuigmonteur te worden opgeleid, want dat boeit mij meer. Het is ook gevarieerder. Het ene moment sta je binnen te sleutelen, het volgende moment ruk je uit voor een storing.'

'Ja, de ene dag sta je te sleutelen, de andere dag zit je achter de laptop,' beaamt onderhoudsspecialist Remco Outjes (36). Hij leidt de leerling-monteurs van de opleiding Railvoertuig Servicemonteur in de praktijk op. 'Onderhoud en reparatie van de nieuwe generatie Citadis-trams vereist meer ict-kennis, wat het vak interessanter maakt.' Met een laptop kan bijvoorbeeld de RIS (Rijtuig Informatie Systemen) worden uitgelezen, die aangeeft welke onderdelen vervangen moeten worden. Ook de robots, die bij de tramreparatie worden ingezet, worden digitaal aangestuurd.' Ict is een paradepaardje van de opleiding,' zegt Outjes. 'Jammer dat mensen tegenwoordig voor andere vakken kiezen. De instroom in de technische opleidingen zoals Mechatronica (combinatie van technische disciplines, red.) is aanzienlijk lager dan vroeger,' constateert hij, 'terwijl er wordt gevochten om goede railmonteurs. Je vindt ze niet via een uitzendbureau.'

De opleiding Railvoertuig Servicemonteur is ontwikkeld

Bedrijven en scholen op jacht naar nieuwe aanwas

door het Centrum Innovatief Vakmanschap voor Onderhoud en Mobiliteit, in samenwerking met de RET en de HTM. Ook deze Haagse stadsvervoerder leidt leerlingen met een mbo-3-diploma op voor het vak van railvoertuig onderhoudsmonteur, als specialisatie van de opleiding Mechatronica/Machinebouw. De vervoersmaatschappijen garanderen elke gediplomeerde een jaarcontract, met uitzicht op een vaste baan. Het eerste jaar wordt gevolgd in een bol-traject, het tweede in een bbl-traject. Plannen om beide leerjaren in een bbl-traject aan te beiden, staan in de kinderschoenen. 'Studenten gaan liever meteen aan de slag dan een deel van de week op school te zitten,' weet Sietske van Rossum, senior projectleider Duurzame Inzetbaarheid bij de RET, 'dat trekt meer jongeren naar de opleiding.'

Baangarantie trekt

In eerste instantie meldde zich vorig jaar niemand aan voor de tweede lichting van de opleiding. Na een gezamenlijke wervingscampagne van de school en de samenwerkende bedrijven, waarbij de nadruk op baangarantie lag, zijn nu alle opleidingsplaatsen bezet. 'Van de gemiddeld 36 leerlingen van de opleiding Mechatronica gaan er veel naar defensie, maar na de werving is er ook een groep leerlingen naar onze opleiding gegaan, omdat zij beseften dat daar ook werk in zit. En gediplomeerden van opleidingen Autotechniek, die onze mooie werkplaats zien, realiseren zich dat je niet alleen auto's kan repareren, maar dat je ook kan worden opgeleid om trams en metro's te repareren.'

De baangarantie trekt studenten, signaleert Van Rossum, die blij is met de nieuwe aanwas: 'Van de leermeesters en de school hoor ik dat het hele goede en gemotiveerde jongens zijn.' De gemiddelde leeftijd van de vlootmonteurs bij de RET is 50 jaar, de helft gaat de komende 10 jaar met pensioen. De nieuwe lichting studenten moet dit gat opvullen. 'Het mooie van dit traject is de wisselwerking tussen de generaties. Oudere monteurs dragen hun kennis van de voertuigtechniek over en tegelijkertijd leren zij van studenten de nieuwste ontwikkelingen in de ict en hoe zij de digitale handleidingen over onderhoud kunnen bijhouden.'

Machinist Railvervoer

Het Scheepvaart en Transport College in Rotterdam startte in 2011 de praktijkgerichte mbo niveau-3 opleiding Machinist Railvervoer, gericht op goederen- en reizigersvervoer. De uitbreiding van het vervoer over spoor maakt een jaarlijkse instroom van 4 tot 6 procent machinisten noodzakelijk. De vergrijzing van het huidige personeel leidt tot een extra -jaarlijks wisselende-behoefte aan nieuwe machinisten van circa 5 procent

De nieuwe opleiding, ontwikkeld in overleg met de spoorsector en in 2011 gestart met 50 studenten, moet het dreigende personeelstekort ondervangen. Treinenthousiaste studenten

vanaf 16 jaar halen in twee jaar het diploma 'Machinist Volledig Bevoegd' met onder andere practica in een treinsimulator, interactieve lessen met rollenspelen, technieklessen, praktijkstages en excursies. Alle veertig studenten van de eerste lichting hebben inmiddels een diploma en een baan: 95 procent kon aan de slag op de stageplaats. De meesten komen in het goederenvervoer terecht, onder andere bij railtransportbedrijf DB Schenker,

Er wordt gevochten
om goede monteurs, die je niet
bij een uitzendbureau vindt

waarmee het STC nauw samenwerkt op het gebied van stageverlening. Voor het komende leerjaar meldden zich 90 aspirantstudenten, waarvan er 55 kunnen worden geplaatst na een medische keuring en een psychologische test. Veelbelovende resultaten, vindt Maïke Kooijman, projectleider railvervoer bij het STC: 'Het zijn heel gemotiveerde studenten die gericht voor deze opleiding kiezen. Zo'n opleiding blijkt jongeren aan te trekken die heel graag treinmachinist willen worden.'

Maintenance College

De petrochemie in de regio Rijnmond bestrijdt de vergrijzing van onderhoudspersoneel met het Maintenance College, een mbo-opleiding op niveau 2, 3 en 4 (bol en bbl), waarin petrochemische bedrijven en onderhoudsbedrijven met het Albeda College, Zadkine en het STC samenwerken op het gebied van onderwijs en stage. De opleiding, gestart in 2006, richt zich op industrie, energie en onderhoud. De lessen worden gegeven op de RDM Campus in Heijlplaat in een monumentale scheepswerfhal, waar ooit imposante mammoettankers van de brug gleden. De opleidingen Proces en Maintenance worden ook aangeboden op de STC-locatie in Brielle, waar zich de Oefenfabriek bevindt. Op dit moment zijn er nog voldoende docenten om een nieuwe generatie in deze sectoren op te leiden, maar ook hier slaat te vergrijzing toe, constateert een bezorgde Petra den Hollander, adjunct-directeur techniek aan het Albeda College: 'We hebben nu 25 docenten. Enkele gaan met pensioen, binnen 10 jaar moet de hele ploeg gewisseld zijn. Hoe vervangen we die? Op de lerarenopleidingen zitten ze niet. Dat wordt een aandachtspunt op korte termijn.' De opleiding begon vorig jaar met een tiental leerlingen, nu zitten er 22 in een klas. De groeiende animo geeft Den Hollander hoop: 'Bij leerlingen en ouders groeit het besef dat een leuke onderhoudsbaan in de industrie of de haven niet verkeerd is. Alles begint op zijn plek te vallen.'

Ineke Westbroek is freelance journalist